

Hálót és nem halat!

Felelősségre ösztönző állami szerepvállalást a megújuló energiák elterjedése érdekében

Az orosz-ukrán gázvita kapcsán sokat hallottunk a vezetékes gáz ellátásbiztonságát szavatoló fejlesztésekről. Az újabb vezetékek, stratégiai tározók kiépítése százmilliárdos nagyságrendű beruházásokat igényel. Márciusban pedig a parlament elé került az új atomerőművi blokkok előkészítéséről szóló határozat tervezete. A Levegő Munkacsoport és több más környezetvédő szervezet, szakértők véleményére támaszkodva, elsietettnek tartja az újabb határozatot. A tavaly elfogadott országgyűlési határozathoz képest semmivel sem tudunk többet a tervezett beruházás megalapozottságáról. Nem készültek el azóta a piaci elemzések, prognózisok az energiaárakról, a nyersanyagforrásokról. Nincsenek összehasonlítható alternatívák az egyes beruházások illetve egyéb lehetséges beavatkozások (energiahatékonyság, takarékoság, szervezés) költségeiről, valamint várható pozitív és negatív hatásairól. Így április elsején az országgyűlés gyakorlatilag egy „üres váltót” írt alá. Márpedig az elmúlt évek nagyberuházásainál tapasztalt költségtúllépések, hatékonysági problémák, megtévezve a globális válsággal, sokkal körültekintőbb előkészítést, mérlegelést igényelnének.

A pazarló nagyberuházások és a káros költségvetési támogatások mellett csak morzsák jutottak a kisebb projektekre, például energiatakarékoságra, a hatékonyság javítására és a megújuló energiák felhasználásának decentralizált megvalósítására. Pedig ezek a projektek a környezet iránti felelősség vállalása mellett az öngondoskodásból is példát mutatnak. A sikerrel felzárkózó európai régiók példája mutatja, hogy a megújuló energiák előállítása magasabb hozzáadott értéket eredményez, és így az ott élők munkája felértékelődik. Szociális és gázár-támogatás helyett a munkájukból tudnak megélni a mezőgazdaságban dolgozók, ha a termékek egy részét és a hulladékokat energiává átalakítva értékesítik. (A létesítmények a dánoknál, osztrákoknál helyi magánszemélyek és közösségek tulajdonában vannak.)

A nemzetközi gyakorlat azt bizonyítja, hogy a megújuló energiák nagyobb arányú térnyerése nem képzelhető el céltudatos állami szerepvállalás nélkül. Mindenekelőtt jövőképre van szükség országosan és a térségekben. Nemcsak az Európai Unió kötelező előírásait kell kényszerűségből teljesítenünk, hanem az adottságainknak megfelelő bátor célokat kell kitűznünk.

Felül kell vizsgálni az adó- és támogatási rendszerünket. (Például a zöldáram-támogatás, amely minden fogyasztónak 2 Ft/kWh-ba kerül, 70 százalékban az erőműveknek, a gázalapú kapcsolt áramtermelésnek jut.)

Klíma-baráttá kell alakítanunk a szabályozást és ehhez hatékony ellenőrzést is biztosítani kell. Például az energiaigényes és a fogyasztók pénztárcáját hónapról hónapra kegyetlenül megterhelő térségi csatornarendszerek és szennyvíztisztítók helyett a ritkábban lakott területeken meg kell könnyíteni a decentralizált, természetközeli tisztítórendszerek engedélyezését és létesítését

Támogatni kell a kísérleti mintaprojekteket, hazai technológiafejlesztéseket. Az önkormányzatoknak, állami intézményeknek példát kell mutatni a megújuló alkalmazásában.

Az E.ON hálózatának téli meghibásodásából eredő, három megyére kiterjedt áramki-maradás, az említett orosz-ukrán gázvita és általában a vezetékes energiák árának folyamatos emelkedése a lakosság figyelmét a megújulóakra fordította. Megfelelő tájékoztatással, kiszámítható támogatási rendszerrel, képzésekkel és az ellenérdekelt lobbik befolyásának kontrolljával kell az államnak segíteni a lakosságot és a vállalkozásokat abban, hogy hatékonyabban energia-felhasználással és megújuló energiákkal tudjanak minél nagyobb arányban energiaszükségletükről gondoskodni. Ez jelentené a címben említett váltást – halak helyett hálót adjunk a közösségek kezébe.
Budapest, 2009. március 31.

Beliczay Erzsébet
a Levegő Munkacsoport elnökhelyettese